

Rapport 2023:10

Likabehandling i kontrollfunktionen

Två vinjettundersökningar av Arbetsförmedlingens
likabehandling i kontrollarbetet

IAF:s tillsyn

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) ansvarar för tillsynen över arbetslöshetsförsäkringen. Vi utövar tillsyn över arbetslöshetskassorna och gör uppföljning av arbetslöshetsförsäkringen. Vi granskar Arbetsförmedlingens handläggning av ärenden som har samband med arbetslöshetsförsäkringen och av ärenden om återkallande av anvisning till arbetsmarknadspolitiska program, samt av Arbetsförmedlingens utbetalningar av statsbidrag till arbetslöshetskassorna. Vidare granskar vi Arbetsförmedlingens handläggning av ärenden om varning och avstängning från aktivitetsstödet, utvecklingsersättningen och etableringsersättningen och Försäkringskassans handläggning av ärenden om avstängning från sådan ersättning. Vi följer utvecklingen inom våra tillsynsområden och tar de initiativ till åtgärder som uppföljningen ger anledning till.

Vi verkar för att Arbetsförmedlingen, arbetslöshetskassorna och Försäkringskassan tillämpar bestämmelserna i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor samt i tillhörande förordningar och föreskrifter likformigt och rättvist. Vi verkar även för att säkerställa att arbetslöshetsersättning betalas ut endast till de personer som är berättigade till det. Det gör vi bland annat genom att påtala de brister vi finner till de aktörer vi granskar, och Arbetsförmedlingen ska till regeringen och IAF redovisa vilka åtgärder som har vidtagits eller kommer att vidtas för att avhjälpa bristerna. När det gäller arbetslöshetskassorna får vi dessutom meddela erinringar och förelägga en arbetslöshetskassa att vidta åtgärder.

Vi för statens talan i domstol och utfärdar föreskrifter inom arbetslöshetsförsäkringens område. Vi bidrar även till att förtydliga regelverket genom yttranden till bland annat Högsta förvaltningsdomstolen.

Förord

IAF har i den här granskningen genomfört två vinjettundersökningar för att granska likvärdigheten i Arbetsförmedlingens kontroll av arbetssökande. Det är centralt för att upprätthålla legitimiteten i arbetslöshetsförsäkringen som ersättningssystem att de krav som ställs på arbetssökande som får arbetslöshetsersättning faller ut lika såväl för grupper som individer.

Granskningen har genomförts i samarbete med Linköpings universitet. Arbetsförmedlingen har fått möjlighet att faktagranska kapitel 1 till och med 3 i rapporten.

Granskningen har genomförts av Niklas Ottosson, Erik Grape, Maria Magnusson och Lena Jarl. I arbetet har även Mathilda Toro Hartman deltagit. Rapporten föredrogs av Niklas Ottosson. Vid den slutliga beredningen av ärendet deltog enhetscheferna Cathrine Carlberg, Claire Melin och Mikaela Glod. Enhetschefen för analysenheten har fattat beslut i ärendet.

Katrineholm den 15 juni 2023

Jessica Idbrant
Enhetschef

Niklas Ottosson
Utredare

Sammanfattning

Bestämmelserna som omger svensk förvaltning och ersättningsystem som arbetslöshetsförsäkringen uttrycker tydligt en likabehandlingsprincip, både på individnivå och för grupper av ersättningstagare. Inom arbetslöshetsförsäkringen ställs en rad krav på den arbetssökande att stå till arbetsmarknadens förfogande och att sköta sitt arbetssökande. Kontrollen av att den arbetssökande fullgör sina skyldigheter sköts framför allt av Arbetsförmedlingen. Det är centralt för försäkringens legitimitet att kontrollen genomförs likvärdigt och att det inte kan uppstå misstanke om att så inte är fallet.

Frågor om arbetsförmedlarnas och kontrollhandläggarnas arbete med kontroll

IAF har valt att genomföra två vinjettundersökningar genom att skicka ut enkäter till arbetsförmedlare respektive kontrollhandläggare på enheterna Granskning och kontroll. Syftet med våra enkäter var att undersöka om arbetsförmedlarnas och kontrollhandläggarnas hantering av olika situationer och ärenden sker i linje med principerna om likabehandling. I enkäterna valdes ett namn slumpmässigt ut i varje fråga, för att representera en fiktiv arbetssökande. De slumpvist valda namnen användes för att signalera olika information om den fiktiva arbetssökande, till exempel kön och härkomst. I mer begränsad omfattning studerade vi även särbehandling på grund av ålder.

Inga systematiska skillnader utifrån den arbetssökandes kön eller härkomst

I den här rapporten har vi utifrån vår vinjettundersökning inte funnit några tydliga belegg för att vare sig arbetsförmedlarnas eller kontrollhandläggarnas bedömningar systematiskt påverkas av den arbetssökandes kön eller härkomst. Det finns däremot skillnader i bedömningen av vissa ärendetyper. Vi har mätt arbetsförmedlarnas och kontrollhandläggarnas enighet i bedömningarna av de ärenden vi har inkluderat till 40 respektive 60 procent. Baserat på vinjettundersökningarna ser IAF att det finns risk för att kontrollen inte fungerar fullt ut för att:

- arbetsförmedlarna inte alltid skickar signaler till enheterna granskning och kontroll när de borde.
- kontrollhandläggarna inte alltid gör samma bedömning i likadana ärenden.

Innehåll

1	Inledning	6
1.1	Syfte	6
1.2	Metod.....	7
1.2.1	Enkäten till arbetsförmedlare	8
1.2.2	Enkäten till kontrollhandläggare	8
1.2.3	Index för konsekventa bedömningar	9
2	Arbetsförmedlingens roll i kontrollarbetet	10
3	Arbetsförmedlarnas och kontrollhandläggarnas bedömningar	12
3.1	Arbetsförmedlarnas hantering av olika situationer visar på stor variation	12
3.1.2	Arbetsförmedlarnas bedömningar påverkas inte av den arbetssökandes kön eller härkomst.....	18
3.2	Kontrollhandläggarna i huvudsak eniga om hur underrättelser ska hanteras..	19
3.2.1	Underrättelser hanteras överlag konsekvent.....	19
3.2.2	Kontrollhandläggarnas bedömningar påverkas inte av den arbetssökandes kön eller härkomst.....	23
4	Slutsatser och bedömningar	25
4.1	Inga tecken på skillnader i bedömning utifrån kön och härkomst.....	25
4.2	Arbetsförmedlarna behöver bli mer delaktiga i kontrollarbetet	26
4.3	Kontrollhandläggarna oftast eniga, men inte i alla ärendetyper	27
	Källor	28

1 Inledning

Bestämmelserna som omger svensk förvaltning och ersättningssystem som arbetslöshetsförsäkringen uttrycker tydligt en likabehandlingsprincip, både på individnivå och för grupper av ersättningstagare. En av de grundläggande principerna inom EU-rätten är likabehandlingsprincipen, som innebär att all diskriminering på grund av nationalitet är förbjuden.¹ Den offentliga makten ska utövas med respekt för alla människors lika värde, och det allmänna ska motverka diskriminering på grund av till exempel kön, nationellt eller etniskt ursprung eller ålder.² Diskriminering av arbetssökande på grund av till exempel kön, etnisk tillhörighet eller ålder är förbjuden i fråga om arbetsmarknadspolitisk verksamhet.³

Inom arbetslöshetsförsäkringen ställs en rad krav på den arbetssökande om att stå till arbetsmarknadens förfogande och sköta sitt arbetssökande. Kontrollen av att den arbetssökande fullgör sina skyldigheter sköts framför allt av Arbetsförmedlingen, där en stor del av kontrollen genomförs genom den bedömning av aktivitetsrapporter som enheterna Granskning och kontroll har ansvar för. Om det kan antas att en ersättningssökande inte lever upp till kraven kan arbetsförmedlare även informera enheterna Granskning och kontroll, vars kontrollhandläggare sedan bedömer om de ska underrätta arbetslöshetskassorna. Det är därefter arbetslöshetskassorna som utreder om den ersättningssökandes rätt till ersättning ska påverkas.

Det är centralt för försäkringens legitimitet att bestämmelserna tillämpas konsekvent och på ett likvärdigt sätt, samt att det inte kan uppstå misstanke om att så inte är fallet.

1.1 Syfte

Granskningen syftar till att undersöka om det finns tecken på omotiverade skillnader i Arbetsförmedlingens hantering av ärenden där den arbetssökandes rätt till arbetslöshetsersättning skulle kunna påverkas. Det gäller hanteringen av när till exempel manuella signaler ska skickas till enheterna Granskning och kontroll samt bedömningen av när underrättelser ska skickas till arbetslöshetskassorna.

Fokus i granskningen är särbehandling på aggregerad nivå, där de särbehandlingsgrunder som studeras är kön och härkomst. I begränsad omfattning studeras även särbehandling på grund av ålder och inkonsekventa bedömningar i

---

¹ Artikel 18, fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF).

² 1 kap 2 §, första och femte styckena regeringsformen.

³ 1 kap 1 § och 2 kap 9 § diskrimineringslagen (2008:567).

ärenden för personer med medicinska besvär. Vi har också undersökt om det finns egenskaper hos arbetsförmedlarna eller kontrollhandläggarna som påverkar bedömningarna, som till exempel hur länge de arbetat på Arbetsförmedlingen.

Granskningen besvarar följande frågor:

- Förekommer det omotiverade skillnader i hur arbetsförmedlarna hanterar situationer som skulle kunna påverka den arbetssökandes rätt till ersättning baserat på kön eller härkomst?
- Förekommer det omotiverade skillnader i kontrollhandläggarnas bedömningar av om underrättelser ska skickas till arbetslöshetskassorna baserat på kön, ålder eller härkomst?
- Bedöms likadana ärenden lika? Finns det omotiverade skillnader i bedömningar mellan olika regioner och kontor eller mellan arbetsförmedlare respektive kontrollhandläggare?

1.2 Metod

Som metod har vi valt att genomföra två vinjettundersökningar⁴ genom att skicka ut enkäter till arbetsförmedlare respektive kontrollhandläggare på enheterna Granskning och kontroll. Arbetsförmedlarna och kontrollhandläggarna hade på förhand informerats om det övergripande syftet och att vi skulle skicka ut frågor. När vi skickade ut enkäterna gav vi information om att deltagandet var frivilligt i både det mejl som innehöll länken till enkäten och i försättsbladet till enkäten.

Huvudfokus för våra enkäter är att undersöka om arbetsförmedlarnas och kontrollhandläggarnas hantering av olika situationer och ärenden sker i linje med principer om likabehandling. I det här fallet avser vi med likabehandling att lika situationer och ärenden hanteras likadant och att bedömningen inte påverkas av den fiktiva arbetssökandes kön, ålder eller härkomst. För att göra det här valdes för varje fråga i enkäterna ett namn ut slumpmässigt för att representera en fiktiv arbetssökande. De slumpvist valda namnen användes för att signalera den fiktiva arbetssökandes kön respektive härkomst. I ett mindre antal frågor slumpades också sakförhållanden ut, som till exempel psykiska och fysiska besvär.

Vi har haft löpande stöd av Linköpings universitet när det gäller överväganden om metodval och analysmetoder. Samtliga situationer och ärenden från respektive enkät finns beskrivna i sin helhet i bilagan *Statistikens framställning*. Ytterligare detaljer

---

⁴ En vinjettundersökning är en undersökningsmetod som använder fiktiva eller hypotetiska fall för att mäta respondentens attityder, åsikter eller kunskaper utifrån hur de uppger att de skulle agera i respektive fall.

om enkäternas utformning, ramtäckning och bortfall finns i bilagorna *Statistikens framställning* och *Kvalitetsdeklaration*.

1.2.1 Enkäten till arbetsförmedlare

Enkäten till arbetsförmedlarna innehöll 19 fallbeskrivningar, som huvudsakligen har utgångspunkt i verkliga situationer. Arbetsförmedlarna uppmanades att uppge hur de skulle agera i en situation där en arbetssökande till exempel missar en bokad tid på grund av närståendes bortgång eller inte deltar i att upprätta en handlingsplan.

Arbetsförmedlarna kunde uppge en eller flera av följande åtgärder som svar i respektive fråga:

- skicka en signal till EGK⁵
- avaktualisera personen
- ändra personens sökandekategori till "förhindrad"
- skicka förfrågan om fortsatt inskrivning
- informera den ersättningssökande muntligen eller skriftligen om regelverket
- ingen åtgärd⁶

Enkäten skickades ut den första februari 2022 till samtliga arbetsförmedlare som under januari var anställda inom verksamhetsområdena Direkt, Arbetsgivare samt Arbetssökande.⁷ Totalt inkom 1 512 svar, vilket ger en svarsfrekvens på ungefär 29 procent. Inte alla arbetsförmedlare kommer i sitt arbete i kontakt med arbetssökande som har arbetslöshetsersättning. Totalt svarade 267 respondenter att de inte kommer i kontakt med den här gruppen arbetssökande. Det innebär att vi totalt fick kompletta svar från 1 245 respondenter.

1.2.2 Enkäten till kontrollhandläggare

Enkäten till kontrollhandläggarna innehöll 16 ärenden, som huvudsakligen hade utgångspunkt i verkliga ärenden. Kontrollhandläggarna fick ta ställning till om en underrättelse skulle skickas till en arbetslöshetskassa i ärenden där en arbetssökande till exempel hade sökt väldigt snarlika arbeten två månader i rad eller där den arbetssökande inte medverkat till att upprätta en handlingsplan. Ärendena i enkäten var utformade så att all information visades på samma sätt som i kontrollhandläggarnas systemstöd. En verksamhetssamordnare på enheterna Granskning och kontroll gick också igenom hur ärendena korrekt skulle bedömas.

---

⁵ Arbetsförmedlingens förkortning för enheterna Granskning och kontroll.

⁶ Alternativet ingen åtgärd kunde inte kombineras med övriga svarsalternativ.

⁷ Verksamhetsområdena Arbetsgivare och Arbetssökande heter i dag verksamhetsområde Lokal arbetsmarknad.

Enkäten skickades ut under april 2022 till enheterna Granskning och kontrolls tre kontor⁸. Totalt kom 148 kompletta svar in, vilket ger en svarsfrekvens på ungefär 65 procent.

1.2.3 Index för konsekventa bedömningar

För att se om arbetsförmedlarna respektive kontrollhandläggarna hanterar ärenden på ett konsekvent och likvärdigt sätt har vi undersökt i vilken utsträckning svaren skiljer sig åt. Det centrala här är inte om arbetsförmedlarna eller kontrollhandläggarna har gjort en korrekt bedömning när de uppgett om till exempel en signal eller underrättelse ska skickas eller inte. Det centrala är i stället om de är eniga i sina bedömningar. För att mäta det här har vi använt ett index:

$$| (P - (1 - P)) |$$

Där P är andelen respondenter som har valt att till exempel skicka en underrättelse på respektive fråga. Ett värde på 0 innebär att variationen i respondenternas svar är maximal – hälften har uppgett att de till exempel skulle skicka en underrättelse och hälften att de inte skulle göra det. Ett värde på 1 innebär i stället att samtliga respondenter svarat likadant. Ur ett likabehandlingsperspektiv är det önskvärt att indexet för respektive fråga ligger så nära ett värde på 1 som möjligt.

---

⁸ Norrköping, Köping och Falun.

2 Arbetsförmedlingens roll i kontrollarbetet

I det här kapitlet redogör vi kortfattat för sanktionssystemet i arbetslöshetsförsäkringen och Arbetsförmedlingens roll i kontrollarbetet. Tonvikt för avsnittet ligger på hur Arbetsförmedlingen hanterar händelser som kan antas ha en påverkan på den arbetssökandes rätt till ersättning.

I lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (ALF) finns ett sanktionssystem som innebär att den arbetssökande ska varnas eller stängas av från rätten till ersättning under en viss tid om hen inte lever upp till de krav som ställs. Kraven i sanktionssystemet är grupperade i 43–43 b §§ utifrån om den arbetssökande har:

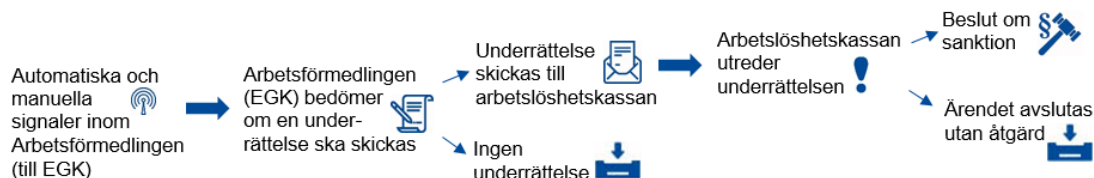
- misskött sitt arbetssökande
- förlängt tiden i arbetslöshet
- orsakat sin arbetslöshet

Bestämmelserna om sanktioner brukar benämnas åtgärds- eller sanktionstrappor, eftersom sanktionerna trappas upp om den arbetssökande bryter mot bestämmelserna inom samma grupp flera gånger. Syftet med sanktionssystemet är att vägleda den arbetssökande att agera på ett sätt som leder till arbete samt att stärka arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring. Ytterligare krav ställs i 9 § ALF, där det framgår att en arbetssökande ska stå till arbetsmarknadens förfogande.

Ansvar för att tillämpa sanktionssystemet i ALF och att den arbetssökande står till arbetsmarknadens förfogande är delat mellan Arbetsförmedlingen och arbetslöshetskassorna. Arbetsförmedlingen ansvarar för att underrätta arbetslöshetskassorna om den arbetssökande agerat på ett sätt som kan påverka rätten till ersättning – det så kallade kontrolluppdraget.

Figur 1 illustrerar flödet från automatiska och manuella signaler inom Arbetsförmedlingen till arbetslöshetskassornas beslut om sanktion.

Figur 1: Bild över flödet från signal till sanktion.⁹

⁹ I figuren används Arbetsförmedlingens förkortning EGK som står för enheterna Granskning och Kontroll.

Det operativa ansvaret för Arbetsförmedlingens kontrolluppdrag när det gäller individersättningar ligger framför allt hos enheterna Granskning och kontroll. Merparten av informationen till enheterna Granskning och kontroll genereras automatiskt i Arbetsförmedlingens system. Det gäller till exempel om den arbetssökande redovisat för få arbeten i sin aktivitetsrapport. Arbetsförmedlarna har ett ansvar att skicka signaler manuellt till enheterna Granskning och kontroll när det kan antas att en arbetssökande av någon anledning inte uppfyller villkoren för ersättning.

Det är kontrollhandläggarna på enheterna Granskning och kontroll som bedömer om sakförhållandena i ett ärende är sådana att det finns anledning att skicka en underrättelse till arbetslöshetskassan, som sedan utreder och beslutar om den arbetssökande ska få en sanktion.

3 Arbetsförmedlarnas och kontrollhandläggarnas bedömningar

I det här kapitlet presenterar vi resultatet av de två vinjettundersökningar vi har genomfört. Vi inleder med att presentera hur arbetsförmedlare svarat om hur de skulle agera i ett antal situationer. Därefter redovisar vi hur kontrollhandläggarna på enheterna Granskning och kontroll har svarat om de skulle skicka en underrättelse i ett urval av ärenden eller inte.

3.1 Arbetsförmedlarnas hantering av olika situationer visar på stor variation

De 1 245 arbetsförmedlare som besvarade enkäten, svarade tillsammans på 23 655 fallbeskrivningar. För att undersöka om arbetsförmedlarna aktivt arbetar med kontroll av arbetssökande ställde vi i inledningen till enkäten en fråga om de skickat någon signal till enheterna Granskning och kontroll under de senaste tre månaderna. Det var 401, eller motsvarande 32 procent, som uppgav att de inte hade skickat någon signal under de senaste tre månaderna.

Figur 2 visar antalet arbetsförmedlare som svarat att de skulle skicka signal till enheterna Granskning och kontroll, informera den arbetssökande om bestämmelserna eller inte vidta någon åtgärd alls.¹⁰ För att göra figuren mer läsbar har de mer ovanliga svarsalternativen från respondenterna utelämnats. Svarsalternativen att skriva ut personen från Arbetsförmedlingen eller ändra sökandekategorin till förhindrad användes sällan. Att skriva ut den arbetssökande från Arbetsförmedlingen användes i situationerna 1 och 5 medan att ändra sökandekategori främst användes i situationerna 6, 7, 13 och 18.

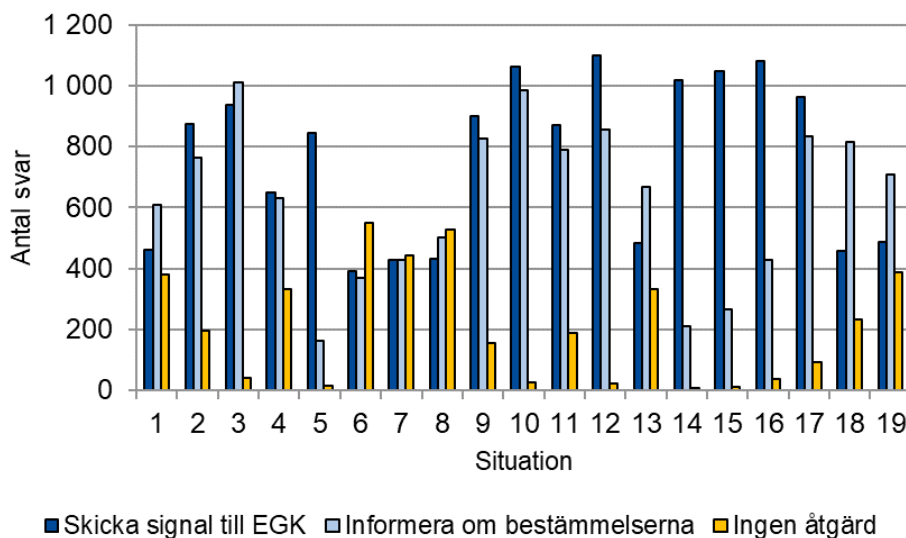
Figur 2 visar också att det är förhållandevis vanligt att arbetsförmedlarna uppgett att de i samband med att en signal skickas också informerar den arbetssökande om bestämmelserna. När det gäller att inte vidta någon åtgärd alls sticker bland annat situationerna 6, 13 och 19 ut. I de här situationerna beskrevs ömmande omständigheter som att en arbetssökande missat ett inbokat möte på grund av en avliden närstående (6) eller problem med ångest eller migrän (13). Situation 19 handlade om mobbning på en tidigare arbetsplats. Även situationerna 7 och 8 sticker ut. Här rör det sig om sjukdom respektive vård av sjukt barn. I bägge av de här fallen

---

¹⁰ Svarsalternativen att skicka signal och informera om bestämmelserna kunde kombineras med andra svarsalternativ medan svarsalternativet att inte vidta någon åtgärd alls inte kunde kombineras med andra svarsalternativ.

ges information om att den arbetssökande anmält sjukdom respektive vård av barn till Försäkringskassan.

Figur 2: Antal arbetsförmedlare som skulle skicka signal, informera om bestämmelserna eller inte vidta någon åtgärd alls.

I den fortsatta analysen har vi grupperat ihop de svarsalternativ som syftar till en åtgärd som leder till att den arbetssökandes rätt till ersättning kan komma att påverkas. Det gäller svarsalternativen:

- skicka en signal till EGK
- andra personens sökandekategori till ”förhindrad”
- avaktualisera¹¹ personen.

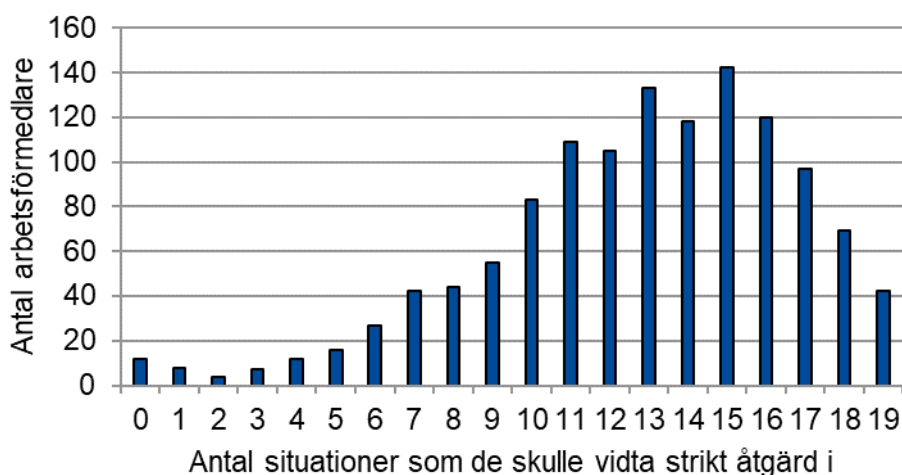
De arbetsförmedlare som besvarat en fråga med att de skulle vidta åtminstone en av de här åtgärderna bedömer vi skulle vidta det vi fortsättningsvis kallar ”*strikt åtgärd*”.

Figur 3 visar hur arbetsförmedlarna svarat i enkäten när det gäller om de skulle vidta någon strikt åtgärd eller inte. Staplarna i figuren visar antalet arbetsförmedlare och i hur många av fallen de skulle vidta någon av de strikta åtgärderna.

Vi ser att arbetsförmedlarna som grupp lutar mot att vidta någon strikt åtgärd och att det bara var ungefär 18 procent av arbetsförmedlarna som skulle vidta någon strikt åtgärd i nio eller färre av situationerna i enkäten. Det var 12 arbetsförmedlare som svarade att de inte skulle vidta någon strikt åtgärd i något av fallen som presenterades. Omvänt var det i stället 42 arbetsförmedlare som skulle vidta någon av de strikta åtgärderna i samtliga situationer.

¹¹ Skriva ut den arbetssökande från Arbetsförmedlingen.

Figur 3: Antal arbetsförmedlare som skulle vidta strikt åtgärd, efter antalet svar om strikt åtgärd per respondent.

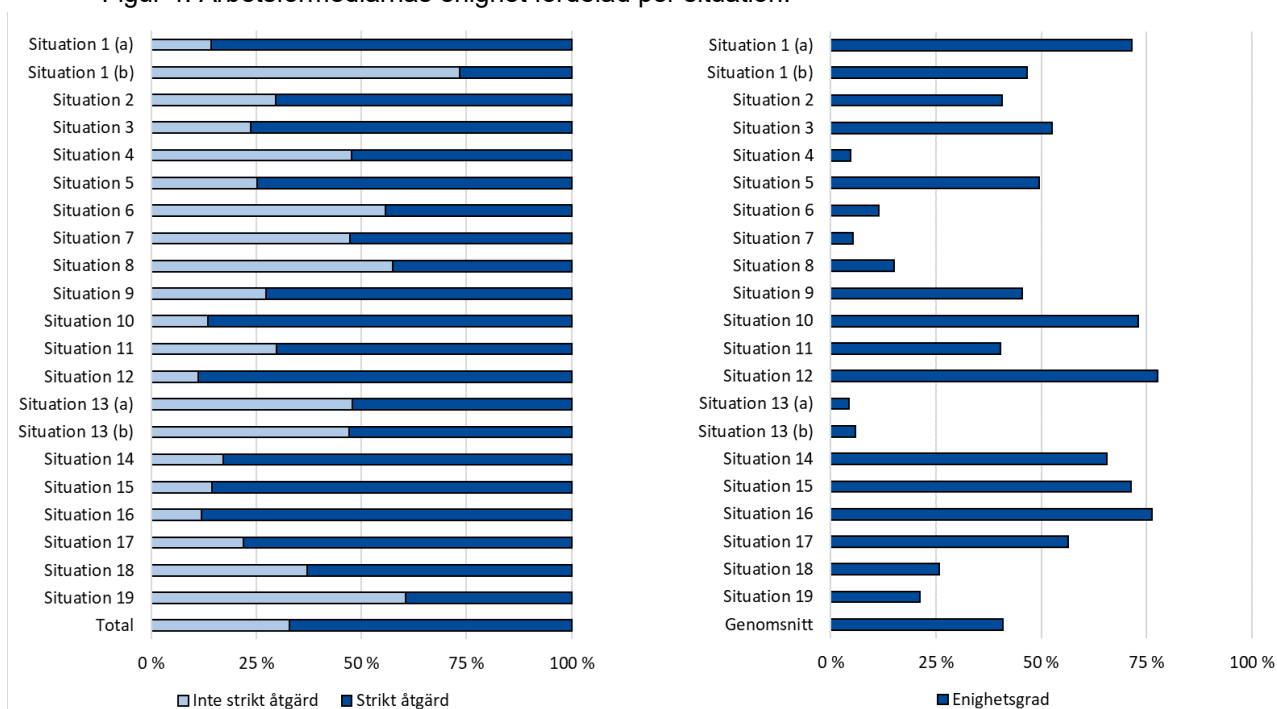

För att mäta hur eniga arbetsförmedlarna är om vilken åtgärd de ska vidta använder vi det index som beskrivs i avsnitt 1.2.3. Indexet redovisas i procentform.

Figur 4 visar fördelningen av strikta svar som andel och index för enighet. Här framgår att andelen arbetsförmedlare som skulle välja att vidta någon strikt åtgärd i respektive situation i regel är större än andelen som svarat att de inte skulle göra det. Det är också i linje med vad som framgått i figurerna 2 och 3.

Vi ser också att arbetsförmedlarna i genomsnitt vidtar någon strikt åtgärd i ungefär 67 procent av situationerna, men att enigheten totalt är förhållandevis låg – ungefär 40 procent.

Figur 4: Arbetsförmedlarnas enighet fördelad per situation.

Figur 4 visar också att de frågor där arbetsförmedlarna är mest eniga om hur de ska agera är situationerna 10, 12 och 16. Situationerna 10 och 16 handlar om att en arbetssökande har avvisat ett erbjudande om anställning respektive att arbetsförmedlaren fått information om att en arbetssökande missat en arbetsintervju. Situation 12 handlade om en arbetssökande som vid upprepade tillfällen missat sitt inbokade möte med Arbetsförmedlingen.

De situationer där arbetsförmedlarna är minst eniga om hur de ska agera är 4, 6, 7 och 13. Situation 4 handlade om att arbetsförmedlaren fått vetskap om att den arbetssökande varit försenad till en arbetsintervju. Situationerna 6 och 7 handlade om missade kontakter med Arbetsförmedlingen på grund av egen sjukdom respektive vård av sjukt barn. I båda de här fallbeskrivningarna framgick det att den arbetssökande sagt att anmälan gjorts till Försäkringskassan.

Situation 13 handlade om att en arbetssökande inte kunnat komma på ett inbokat möte. Anledningen till det missade mötet varierades med att orsaken var ett fysiskt besvär (a) respektive att orsaken var ett psykiskt besvär (b). Det var 629 respondenter som fick besvara frågan utifrån att den arbetssökande hade ångest, medan resterande 616 fick besvara frågan utifrån att den arbetssökande i stället hade migrän. Svaren skiljer sig inte åt beroende på om respondenten fått fallbeskrivningen om psykiskt eller fysiskt besvär. Ungefär hälften av arbetsförmedlarna skulle vidta en strikt åtgärd oberoende av orsaken till det missade mötet.

Även situation 1 varierades. För 582 av respondenterna handlade det om att arbetsförmedlaren fått vetskap om att en arbetssökande påbörjat en redovisningskurs på universitetsnivå (a). För resterande 663 respondenter handlade det i stället att den arbetssökande börjat ta körkortslektioner (b). Hur arbetsförmedlarna väljer att agera beror tydligt på vilken typ av kurs den arbetssökande påbörjat. Arbetsförmedlarna är förhållandevis eniga om att inte vidta någon strikt åtgärd när det gäller körkortslektionerna.

3.1.1.1 Vissa regioner mindre benägna att vidta strikta åtgärder

Tabell 1 visar antalet svar totalt, antalet samt andelen svar om att vidta en strikt åtgärd fördelat på respondentens juridiska kön. Det finns en liten skillnad mellan kvinnor och män när det gäller om de skulle vidta någon strikt åtgärd.

Tabell 1: Antal och andel som skulle skicka underrättelse fördelat per juridiskt kön.

Juridiskt kön	Antal besvarade fall	Antal strikt åtgärd	Andel
Kvinnor	16 302	10 883	66,8 %
Män	7 353	4 994	67,9 %
Total	23 655	15 877	67,1 %

Tabell 2 visar antalet och andelen respondenter som svarat att de skulle vidta någon strikt åtgärd. Här är fördelningen i stället utifrån den region¹² som respondenterna uppgett att de arbetar inom. De regioner som skiljer sig åt från övriga är framför allt region Stockholm samt verksamhetsområde Direkt, som erbjuder förmedlingservice på distans via digitala tjänster och telefon. Det var en lägre andel i region Stockholm som upp gav att de skulle vidta någon strikt åtgärd. I verksamhetsområde Direkt är det i stället betydligt fler som skulle vidta någon av de strikta åtgärderna.

Tabell 2: Antal och andel som skulle skicka vidta någon strikt åtgärd fördelat per region.

Region	Antal besvarade fall	Antal strikt åtgärd	Andel
Mitt	4 199	2 851	67,9 %
Nord	3 268	2 198	67,3 %
Stockholm	3 002	1 846	61,5 %
Syd	5 035	3 389	67,3 %
Väst	3 876	2 561	66,1 %
Öst	1 653	1 067	64,5 %
Direkt	2 622	1 965	74,9 %
Total	23 655	15 877	67,1 %

För att kontrollera om det finns något samband mellan respondenternas egenskaper och deras benägenhet att vidta en strikt åtgärd har vi gjort en logistisk regression. Vi har därefter beräknat genomsnittliga marginaleffekter (GME).¹³ Marginaleffekterna mäts i procentenheter. Redovisningen av marginaleffekterna i tabell 3 är i decimalform.

¹² Mitt: Dalarna, Gävleborg, Södermanland, Uppsala, Värmland, Västmanland och Örebro.

Nord: Jämtland, Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland.

Stockholm: Stockholm och Gotland.

Syd: Blekinge, Kronoberg och Skåne.

Väst: Halland och Västra Götaland.

Öst: Jönköping, Kalmar och Östergötland.

¹³ GME ger den genomsnittliga förändringen i form av en sannolikhet när en beroendevariabel ökar med en enhet. Till exempel om variabeln ålder får resultatet 2 procentenheter, ska det tolkas som att om ålder ökar med 1 år, ökar sannolikheten för beroendevariabeln att öka med 2 procentenheter.

Tabell 3: Resultat av sambandsanalys av arbetsförmedlarnas benägenhet att vidta någon strikt åtgärd.

Variabel	Genomsnittlig marginaleffekt	Statistiskt signifikant
Vidta strikt åtgärd	Beroendevariabel	
Arbetsförmedlarens juridiska kön		
Kvinnor	Referensgrupp	-
Män	0,014	Ja*
Åldersgrupp		
Upp till och med 29 år	Referensgrupp	-
30–39 år	-0,005	Nej
40–49 år	-0,005	Nej
50 år och äldre	0,009	Nej
Anställningstid på Arbetsförmedlingen		
Mindre än 2 år	Referensgrupp	-
2–6 år	0,017	Nej
6 år och längre	0,083	Ja***
Region		
Mitt	Referensgrupp	-
Nord	0,013	Nej
Stockholm	-0,055	Ja***
Syd	0,000	Nej
Väst	-0,018	Ja*
Öst	-0,046	Ja**
Direkt	0,086	Ja***

P-värde <0,05 = *, p-värde <0,01 = **, p-värde <0,001 = ***.

Tabell 3 visar att den begränsade skillnaden mellan kvinnors och mäns benägenhet att vidta någon strikt åtgärd, som vi visat i tabell 1, är svagt signifikant. Hur länge arbetsförmedlaren varit anställd på Arbetsförmedlingen har en tydlig påverkan på hur benägen arbetsförmedlaren är att vidta någon strikt åtgärd. De som har en anställningstid på sex år eller längre är mer benägna att vidta en strikt åtgärd. En möjlig förklaring är att de med längre anställningstid själva har arbetat i en mer kontrollerande roll som arbetsförmedlare innan enheterna Granskning och kontroll tog över uppgiften att skicka underrättelser till arbetslöshetskassorna under slutet av 2019. De kan med andra ord ha mer praktisk erfarenhet av kontrollarbetet.

Analysen visar också att arbetsförmedlarnas benägenhet att vidta en strikt åtgärd skiljer sig åt beroende på vilken region arbetsförmedlaren arbetar. Jämfört med referensgruppen i region Mitt är arbetsförmedlarna i region Stockholm mindre benägna att vidta strikt åtgärd. Arbetsförmedlarna i verksamhetsområde Direkt är i stället betydligt mer benägna att vidta någon strikt åtgärd. Vi ser också att arbetsförmedlarna i region Öst är mindre benägna att vidta en strikt åtgärd jämfört med i region Mitt.

3.1.2 Arbetsförmedlarnas bedömningar påverkas inte av den arbetssökandes kön eller härkomst

Vi har också gjort en analys av hela gruppen respondenters bedömningar om att vidta någon strikt åtgärd med avseende på om den fiktiva arbetssökande i den beskrivna situationen hade ett manligt eller kvinnligt klingande namn eller om namnet var svensk- eller utrikesklingande.

Tabell 4 visar att ingen av variablerna för att signalera manlig eller kvinnlig respektive inrikes- eller utrikesfödd arbetssökande är signifikanta. För att säkerställa att resultatet inte är känsligt för vilka variabler vi inkluderar i skattningen, har vi genomfört en robusthetskontroll. Där kontrollerar vi bland annat om egenskaper hos den enskilda respondenten, i vilken ordning respondenten fick frågorna samt om frågorna i sig påverkat utfallet att vidta en strikt åtgärd. De här alternativa skattningarna påverkar inte resultatet.

Arbetsförmedlarna som grupp uppvisar med andra ord inte några systematiska skillnader i bedömningarna beroende på om namnet i den beskrivna situationen signalerat att den fiktiva arbetssökande var man eller kvinna respektive inrikes- eller utrikesfödd.

Tabell 4: Sambandsanalys av experimentet i enkäten till arbetsförmedlarna. Regressionsmodell 1–6.

Variabler	Reg. 1	Reg. 2	Reg. 3	Reg. 4	Reg. 5	Reg. 6
Strikt åtgärd	Beroendevariabel					
Inrikesfödd man	Referensgrupp					
Utrikesfödd man	-0,0052	-0,0048	-0,0037	-0,0053	-0,0023	-0,0005
Inrikesfödd kvinna	-0,0101	-0,0089	-0,0087	-0,0101	-0,0067	-0,0050
Utrikesfödd kvinna	-0,0021	-0,0019	0,0024	-0,0020	-0,0011	0,0041
Respondent¹⁴	-	Ja	-	-	-	-
FE Respondent¹⁵	-	-	Ja	-	-	Ja
FE Svarssekvens¹⁶	-	-	-	Ja	-	Ja
FE Fråga¹⁷	-	-	-	-	Ja	Ja
Antal respondenter						1 245

P-värde <0,05 = *, p-värde <0,01 = **, p-värde <0,001 = ***.

¹⁴ Bakgrundsvariabler för respondenterna.

¹⁵ Fixed effects för respektive respondent.

¹⁶ Fixed effects för ordningen frågorna ställdes för respektive respondent.

¹⁷ Fixed effects för respektive fråga i enkäten.

3.2 Kontrollhandläggarna i huvudsak eniga om hur underrättelser ska hanteras

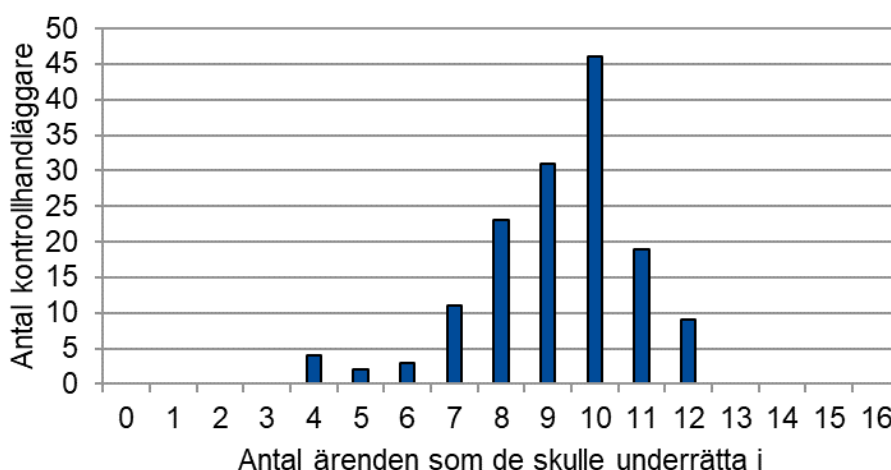
Den här vinjettundersökningen besvarades av 148 kontrollhandläggare på enheterna Granskning och kontroll. Sammanlagt svarade de på hur de skulle bedöma 2 368 ärenden. Även i den här enkäten har några frågor varierats mellan respondenterna. Det rör ärendena 8, 9 och 10. Till skillnad från enkäten som besvarades av arbetsförmedlare, har kontrollhandläggarna på enheterna Granskning och kontroll bara tagit ställning till om de skulle skicka en underrättelse till arbetslöshetskassan eller inte.

3.2.1 Underrättelser hanteras överlag konsekvent

Figur 5 visar spridningen mellan kontrollhandläggarna när det gäller hur många ärenden de skulle skicka underrättelser i enligt svaren i vinjettundersökningen. Den genomgång av enkäten som gjordes av Arbetsförmedlingen visade på att underrättelse borde skickas i 9 av de 16 ärendena. Eftersom vissa av ärendena har variationer som slumpats ut till olika respondenter, är antalet ärenden där underrättelse borde skickas mellan 8 och 10.

Kontrollhandläggarna har svarat att de skulle skicka underrättelse i 4–12 av ärendena. Ingen av kontrollhandläggarna har uppgett att de inte i något av ärendena skulle skicka underrättelse. Det är heller inte någon kontrollhandläggare som har uppgett att de skulle skicka underrättelse i samtliga ärenden. Ungefär 70 procent av kontrollhandläggarna har svarat att de skulle skicka underrättelse i 8–10 av ärendena.

Figur 5: Antal ärenden som respektive kontrollhandläggare skulle skicka en underrättelse i.

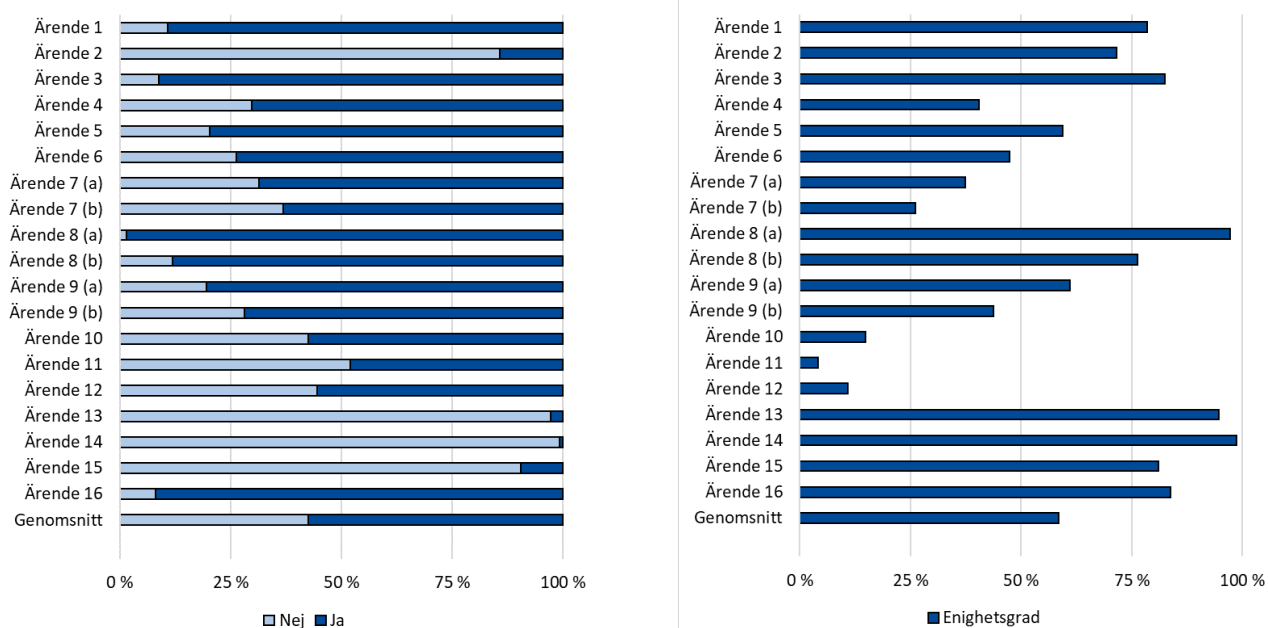

Figur 6 visar fördelningen av andelen kontrollhandläggare som skulle skicka underrättelse samt indexet för hur eniga de är.

Vi ser att kontrollhandläggarna i genomsnitt skulle skickat en underrättelse i 58 procent av ärendena. beroende på hur ärendena med variationer slumpats ut borde de ha skickat underrättelse i 50–62 procent av ärendena, enligt Arbetsförmedlingens egen bedömning. Enigheten totalt sett är förhållandevis hög – ungefär 60 procent.

Vi har också använt oss av samma typ av index som det som också redovisas i avsnitt 3.1.1 för att visa hur stor konsensus som råder bland de som besvarat undersökningen. Indexet redovisas även här i procentform. Vi ser att i flera av ärendena är kontrollhandläggarna förhållandevis eniga om hur ärendet ska bedömas. Det gäller särskilt den ena variationen av ärende 8 samt ärendena 13 och 14.

Figur 6: Kontrollhandläggarnas enighet fördelad per ärende.

Ärende 8 handlade om att den arbetssökande hade sökt samma arbeten två månader i rad. Den arbetssökande hade redovisat fyra arbeten som butiksbiträde på Lidl, Coop och Ica. Arbetena var sorterade olika i den föregående och aktuella aktivitetsrapporten. Ärendet varierades så att ungefär hälften av respondenterna fick aktivitetsrapporter som visade på arbeten sökta i Säffle (a) och den andra hälften fick aktivitetsrapporten som visade på arbeten sökta i Göteborg (b). I praktiken borde antalet tillgängliga arbeten av den typen vara tillräckligt stor för att söka i flera månader i Göteborg, men inte i Säffle. Det är utifrån det resonemanget inte givet att en underrättelse borde ha skickats för den arbetssökande som sökt arbeten i Göteborg. Kontrollhandläggarna kan däremot ha bedömt att likheterna mellan den föregående och aktuella aktivitetsrapporten i sig är en tillräcklig anledning för att underrätta arbetslöshetskassan för att de ska kunna utreda ärendet vidare.

I ärende 13 fanns ett stort antal sökta arbeten och i kontrollärendevyn stod det att aktivitetsrapporten sorterats ut på grund av för många identiska sökta arbeten av den automatiska och riskbaserade kontrollen av aktivitetsrapporter. I ärende 14 hade den

arbetssökande sökt fem arbeten. Det är enligt Arbetsförmedlingens bedömning rätt att kontrollhandläggaren inte skickar någon underrättelse i de här ärendena.¹⁸

Samtidigt finns det flera ärenden där kontrollhandläggarna inte är eniga om hur ärendet ska bedömas. Det gäller ärendena 10, 11 och 12. Ärende 10 och 11 handlade om arbetssökande som hade sökt arbeten som kräver någon form av licens eller legitimation.

Huvudtemat i ärendena 10 och 11 är om de redovisade arbetena ska anses vara lämpliga för den sökande. I ärende 10 var det fråga om en arbetssökande som sökt fyra arbeten totalt, varav två med krav på körkort, vilket den arbetssökande i ärendet uttryckligen inte hade. I ärende 11 var sakförhållandet i stället att den arbetssökande hade sökt arbete som matematiklärare och fysiklärare, arbeten som den sökande inte hade legitimation och kvalifikationer för.

I ärende 12 hade den arbetssökande inte redovisat tillräckligt många sökta arbeten under den aktuella månaden. Flera av de sökta arbetena var i stället daterade månaden innan.

Utöver de ärendena, är också ärende 4 och 9 särskilt intressanta. Ärende 4 handlar om ett mer ovanligt sakförhållande - att den arbetssökande sagt upp sig själv från sin anställning. Eftersom egna uppsägningar utan giltig anledning enligt ALF ska leda till 45 dagars avstängning från ersättning, är det viktigt att den typen av ärende bedöms likvärdigt och leder till att en underrättelse skickas. Information om den arbetssökandes uppsägning står i en av daganteckningarna som ingår i ärendet. Det var närmare 30 procent av kontrollhandläggarna som uppgav att de inte skulle skicka någon underrättelse i det här ärendet.

Ärende 9 motsvarar den situation som rörde studier i vinjettundersökningen till arbetsförmedlarna (situation 1a och 1b). Arbetsförmedlarna uppgav oftare att de skulle vidta en strikt åtgärd när det gällde att den arbetssökande deltar i en redovisningskurs på universitetsnivå än när det gällde körkortsstudier. Kontrollhandläggarnas svar visar att de inte gör samma åtskillnad beroende på vilken typ av studier det är fråga om som arbetsförmedlarna gör. Andelen kontrollhandläggare som uppgav att de skulle underrätta arbetslöshetskassan var till skillnad från arbetsförmedlarna något större när det gällde körkortsstudierna än när det gällde universitetskursen. På grund av att det är ett förhållandevis litet antal kontrollhandläggare som har svarat på frågan är det däremot svårt att dra några vidare slutsatser.

---

¹⁸ Sedan undersökningen genomfördes och Arbetsförmedlingen gjorde bedömningen av tillräckligt antal sökta arbeten i aktivitetsrapporterna, har tillämpningen skärpts. Det här innebär att kravet på antalet sökta arbeten i normalfallet idag är högre.

3.2.1.1 Inga väsentliga skillnader mellan kontor eller mellan manliga och kvinnliga kontrollhandläggare

Tabell 5 visar andelen ärenden där kontrollhandläggarna skulle skicka en underrättelse till arbetslöshetskassorna. Andelen är i förhållande till det totala antalet svar uppdelat på respondentens juridiska kön. Män förefaller vara något mer benägna än kvinnor att skicka underrättelse.

Tabell 5: Antal och andel som skulle skicka underrättelse fördelat per juridiskt kön.

Juridiskt kön	Antal besvarade ärenden	Antal underrättelser	Andel
Kvinnor	1 776	1 010	56,9 %
Män	592	351	59,3 %
Total	2 368	1 361	57,5 %

I tabell 6 visar vi andelen kontrollhandläggare som skulle underrätta arbetslöshetskassorna i förhållande till det totala antalet svar per kontor. Andelarna är ungefär lika mellan enheterna Granskning och kontroll i Falun och Norrköping, medan andelen i Köping är något lägre.

Tabell 6: Antal och andel som skulle skicka underrättelse fördelat per kontor.

Kontor	Antal besvarade ärenden	Antal underrättelser	Andel
Norrköping	896	521	58,1 %
Köping	624	341	54,6 %
Falun	848	499	58,8 %
Total	2 368	1 361	57,5 %

Vi har även här gjort en sambandsanalys likt den som redovisas i avsnitt 3.1.1.1. Resultatet redovisar vi i tabell 7. Inte någon av de undersökta egenskaperna hos respondenterna är statistiskt åtskilda från noll, vilket innebär att de inte påverkar beroendevariabeln – att skicka en underrättelse eller inte. De mindre skillnader som visas i tabell 5 och 6 mellan kvinnor och män respektive mellan kontoren är med andra ord inte tillräckligt stora för att vara statistiskt signifikanta.

Kontrollhandläggarens åldersgrupp eller anställningstid på Arbetsförmedlingen påverkar inte heller sannolikheten att kontrollhandläggaren skickar en underrättelse till arbetslöshetskassan eller inte.

Tabell 7: Resultat av sambandsanalys av kontrollhandläggarnas benägenhet att skicka underrättelse.

Variabel	Genomsnittlig marginaleffekt	Statistiskt signifikant
Skicka underrättelse	Beroendevariabel	
Kontrollhandläggarens juridiska kön		
Kvinnor	Referensgrupp	-
Män	0,018	Nej
Åldersgrupp		
Upp till och med 29 år	Referensgrupp	-
30–39 år	0,029	Nej
40–49 år	-0,002	Nej
50 år och äldre	-0,032	Nej
Anställningstid på Arbetsförmedlingen		
Mindre än 2 år	Referensgrupp	-
2–6 år	-0,028	Nej
6 år och längre	-0,042	Nej
Kontor		
Norrköping	Referensgrupp	-
Köping	-0,03	Nej
Falun	0,025	Nej

P-värde <0,05 = *, p-värde <0,01 = **, p-värde <0,001 = ***.

3.2.2 Kontrollhandläggarnas bedömningar påverkas inte av den arbetssökandes kön eller härkomst

Likt enkäten riktad till arbetsförmedlarna har vi gjort en analys av om hela gruppen kontrollhandläggares bedömningar påverkas av namnet på den fiktiva arbetssökande i ärendet.

Tabell 8 visar att ingen av variablerna för att signalera manlig eller kvinnlig respektive inrikes eller utrikesfödd arbetssökande är signifikanta. För att säkerställa att resultatet inte är känsligt för vilka variabler vi inkluderar i skattningen har vi även här genomfört en robusthetskontroll. Där kontrollerar vi bland annat egenskaper hos den enskilda respondenten, i vilken ordning respondenten fick frågorna samt om frågorna i sig påverkat utfallet att skicka en underrättelse. De här alternativa skattningarna påverkar bara resultatet i regression 6, där koefficienten för utrikesfödd man är positiv och svagt signifikant. Eftersom resultatet inte är konsekvent över de olika modellspecifikationerna och koefficienten endast är svagt signifikant är det sannolikt fråga om ett falskt positivt resultat till följd av att antalet respondenter är förhållandevis litet.

Variabeln för den fiktiva arbetssökandes ålder är signifikant. Vår bedömning är att det även här är fråga om ett falskt positivt resultat. Vi baserar vår bedömning på att åldersignalen i enkäten är mindre frekvent i de ärenden där den förekommer och mer diskret än signalen för kön och härkomst, som båda inte är signifikanta. Signalen för

ålder var bara synlig på personnumret som visades på aktivitetsrapporter. Dessutom gjordes åldersexperimentet heller inte i samtliga av de ärenden som kontrollhandläggarna fick hantera och antalet observationer är därför lägre än i experimentet för kön och härkomst. Det är däremot något som kan behöva undersökas närmare för att säkerställa att det i realiteten inte finns omotiverade skillnader i kontrollhandläggarnas bedömningar baserade på ålder.

Tabell 8: Sambandsanalys av experimentet i enkäten till kontrollhandläggarna. Regressionsmodell 1–6.

Variabler	Reg. 1	Reg. 2	Reg. 3	Reg. 4	Reg. 5	Reg. 6
Skicka underrättelse	Beroendevariabel					
Inrikesfödd man	Referensgrupp					
Utrikesfödd man	0,0345	0,0364	0,0384	0,0322	0,0356	0,0406*
Inrikesfödd kvinna	0,0059	0,0076	0,0052	0,0055	0,0153	0,0142
Utrikesfödd kvinna	-0,0025	-0,0015	-0,0081	-0,0147	0,0162	0,0023
Ung arbetssökande	-0,0571**	-0,0541**	-0,0543**	-0,0555**	-0,0422**	-0,0360**
Respondent¹⁹	-	Ja	-	-	-	-
FE Respondent²⁰	-	-	Ja	-	-	Ja
FE Svarssekvens²¹	-	-	-	Ja	-	Ja
FE Fråga²²	-	-	-	-	Ja	Ja
Antal respondenter						148

P-värde <0,05 = *, p-värde <0,01 = **, p-värde <0,001 = ***.

¹⁹ Bakgrundsvariabler för respondenterna har ingått i modellen.

²⁰ Fixed effects för respektive respondent har ingått i modellen.

²¹ Fixed effects för ordningen ärendena presenterades för respektive respondent har ingått i modellen.

²² Fixed effects för respektive ärende i enkäten har ingått i modellen.

4 Slutsatser och bedömningar

I det här kapitlet presenterar IAF slutsatserna utifrån vår undersökning av hur arbetsförmedlarna hanterar situationer där den arbetssökandes rätt till ersättning kan påverkas samt hur kontrollhandläggarna hanterar underrättelser. Syftet har varit att undersöka om arbetsförmedlarna och kontrollhandläggarna gör sina bedömningar på ett likvärdigt sätt utifrån den arbetssökandes kön, ålder och härkomst samt om utfallet av deras bedömningar är likvärdiga i likadana ärenden.

4.1 Inga tecken på skillnader i bedömning utifrån kön och härkomst

I den här rapporten har vi utifrån vår vinjettundersökning inte funnit några tydliga belegg för att vare sig arbetsförmedlarnas eller kontrollhandläggarnas bedömningar systematiskt påverkas av den arbetssökandes kön eller härkomst. Det finns tveksamheter kring vilken effekt åldern har, och det kan därför finnas anledning att undersöka det närmare. Ålderssignalen var mindre frekvent i de ärenden där den förekom och mer diskret än signalen för kön och härkomst. Experimentet med ålder gjordes heller inte i samtliga ärenden som kontrollhandläggarna besvarade, vilket innebär att vi haft färre observationer att inkludera i analysen. Vår bedömning är därför att det här är en fråga om ett falskt positivt resultat.

Det är viktigt att påtala att det här resultatet baseras på två vinjettundersökningar. Det innebär att det handlar om vad arbetsförmedlarna och kontrollhandläggarna uppgett att de skulle göra, inte vad de faktiskt gör i realiteten.

Det är också viktigt att påtala att enigheten vi redovisat för arbetsförmedlarna och kontrollhandläggarna gäller för de situationer och de ärenden som ingått i undersökningen. Den är därför inte nödvändigtvis en avspeglning av hur stor enigheten är i den faktiska verksamheten. Vissa av de situationer och ärenden vi inkluderat har vi bedömt är vanliga, medan andra är mer ovanliga.

I några situationer och ärenden har det däremot framkommit skillnader i bedömningarna. Eftersom det innebär en risk att enskilda arbetssökande i vissa fall inte behandlas lika, redogör vi mer specifikt för det i nästa avsnitt.

4.2 Arbetsförmedlarna behöver bli mer delaktiga i kontrollarbetet

IAF ser risk för att:

- arbetsförmedlarna inte alltid skickar signaler till enheterna Granskning och kontroll när de borde.

Vi ser att arbetsförmedlarna som grupp inte alltid är konsekventa med hur de ska bedöma de olika situationerna och om de ska vidta en strikt åtgärd eller inte. Det innebär att det finns risk för att kontrollen av den arbetssökande blir beroende av vilken arbetsförmedlare hen kommer i kontakt med i olika situationer under sin tid i arbetslöshet. Det här framgår inte minst av de skillnader mellan bedömningarna i olika regioner och verksamhetsområde Direkt som vi har redogjort för. Vad skillnaderna beror på är inte klarlagt, men de kan ha sin grund i till exempel olika arbetssätt beroende på mängden digitala interaktioner med arbetssökande.

Vi ser också att arbetsförmedlare med längre anställningstid förefaller vara striktare i sina bedömningar. Tidigare erfarenheter hos vissa arbetsförmedlare att själva ha ansvar för kontrollarbetet och skicka underrättelser kan också ha påverkan på bedömningarna.

Det är förhållandevis vanligt att arbetsförmedlarna inte har skickat någon manuell signal alls under de tre månaderna som föregick undersökningstillfället. Det kan till viss del vara ett utslag av efterdyningarna från coronapandemin under början av 2022 när vinjettundersökningen genomfördes. Det visar sig däremot att det också är en ganska stor andel arbetsförmedlare som bara i ett fåtal av situationerna skulle vidta någon strikt åtgärd.

Vår bedömning är att arbetsförmedlarna bör vara mindre restriktiva när det gäller att skicka manuella signaler till enheterna Granskning och kontroll. Det är enheterna Granskning och kontroll som har det operativa ansvaret att skicka underrättelser till arbetslöshetskassorna. Arbetsförmedlingen behöver hålla låga trösklar för arbetsförmedlare att skicka manuella signaler. Det är bättre att arbetsförmedlarna skickar en signal än att de avstår från att göra det i oklara situationer. På det sättet kan Arbetsförmedlingen bättre säkerställa att situationer som skulle kunna påverka den arbetssökandes rätt till ersättning blir aktuella för bedömning av enheterna Granskning och kontroll. Det i sin tur leder till att arbetslöshetskassorna efter underrättelse från Arbetsförmedlingen får möjlighet att besluta om sanktion där det är relevant.

4.3 Kontrollhandläggarna oftast eniga, men inte i alla ärendetyper

IAF ser risk för att:

- kontrollhandläggarna inte alltid gör samma bedömning i lika ärenden.

Av vår granskning framgår också att enheterna Granskning och kontroll överlag har lyckats formalisera sitt arbete så att bedömningarna är förhållandevis konsekventa mellan olika kontrollhandläggare. Det finns inga signifikanta skillnader i bedömningarna mellan de tre olika kontoren vid enheterna Granskning och kontroll. Om en underrättelse ska skickas eller inte verkar heller inte påverkas av faktorer som kontrollhandläggarens juridiska kön, ålder eller anställningstid på Arbetsförmedlingen.

I vissa ärenden verkar det däremot finnas oenighet i bedömningen av om en underrättelse ska skickas eller inte. Det gäller bland annat två ärenden med bedömningar av lämpligheten i de arbeten en sökande har rapporterat i sin aktivitetsrapport. Ett annat ärende där kontrollhandläggarna sinsemellan svarat olika gäller ett ärende där en egen uppsägning omnämns i en daganteckning. Det här innebär att det finns viss risk för att enskilda arbetssökande inte behandlas lika. Det kan också innebära att underrättelser i vissa lägen inte skickas till arbetslöshetskassorna, trots att de borde ha skickats.

Eftersom enheterna Granskning och kontroll inte är sista instans i bedömningen om den arbetssökandes rätt till ersättning ska påverkas på något sätt, gäller även för kontrollhandläggarna att de vid osäkerhet hellre bör skicka en underrättelse än att inte göra det. Det gäller under förutsättning att det i ärendet också finns tillräcklig information för arbetslöshetskassan att kunna utreda ärendet och besluta om sanktion. Skälet till det här är att de ärenden där den arbetssökandes rätt till ersättning skulle kunna påverkas också når arbetslöshetskassan och får den prövning som de bör få.

Källor

Föfattningar

Regeringsformen (1974:152)

Lag (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

Lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

Diskrimineringslagen (2008:567).

Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (2012).

Postadress:
IAF
Box 210
641 22 Katrineholm

Telefon: 0150 - 48 70 00
Fax: 0150 - 48 70 02
E-post: iaf@iaf.se
Webbplats: www.iaf.se

